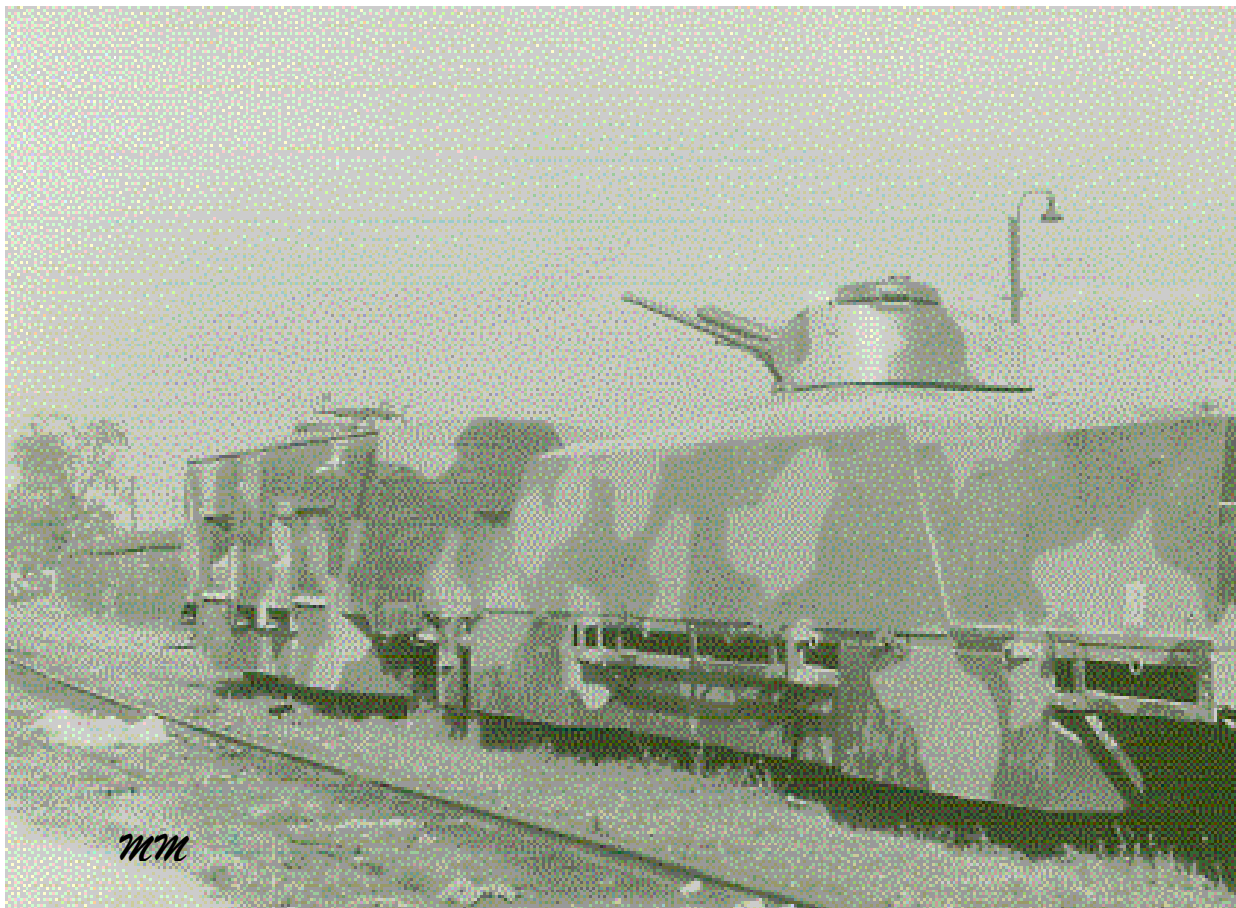

Čriepky z histórie 2

Improvizované pancierové vlaky

Guľometný vozeň a delový vozeň v žst. Zvolen – nákladná stanica

Fotografia zhotovená príslušníkom verejnej bezpečnosti železníc v žst. Zvolen – nákladná stanica pravdepodobne v roku 1959 pred umiestnením vozňov v areáli dobového Múzea SNP v Banskej Bystrici (guľometný vozeň) a pred žst. Zvolen – osobná stanica a budovou VŠLD (tankový vozeň). V súčasnosti je tankový vozeň umiestnený a areáli ŽOS Zvolen, a. s. (vlastník); guľometný vozeň je umiestnený v areáli Múzea SNP v Banskej Bystrici (vlastník). Žst. Zvolen – osobná stanica bola slávnostne otvorená počas osláv 15. výročia SNP 29. augusta 1959 za účasti prezidenta ČSR Antonína Novotného.

História improvizovaných pancierových vlakov počas SNP

Po vypuknutí povstania pociťovala 1. československá armáda na Slovensku nedostatok ťažkých zbraní, najmä tankov. Prikročilo sa preto k stavbe improvizovaných pancierových vlakov, ktoré sa počas druhej svetovej vojny pomerne dobre osvedčili. Stavalo sa podľa predvojnového československého predpisu. Súprava bola na základe skúseností nemeckej, sovietskej a aj slovenskej armády doplnená o tankové vozne. Povstalecký pancierový vlak mal predsunutý plošinový vozeň, za ním delový a guľometný vozeň a samozrejme parnú lokomotívu. Tankové vozne boli zaradené pred a za lokomotívu, prípadne na koniec súpravy. Na zástavbu do tankových vozňov určili nepojazdné tanky Škoda LT-35. Dielne slovenských železníc vo Zvolene na stavbu týchto vozňov použili vagóny radu Vd a VI, na ne položili nepojazdný tank, obložili ho kotlovým plechom a medzery vysypali štrkom. Pancierový vlak IPV-I Štefánik (veliteľ npor. Anton Tököly) mal tri tankové vozne, z toho jeden záložný. Vlak IPV-II Hurban (veliteľ kpt. Martin Ďuriš-Rubanský) mal tiež tri tankové vozne. Posledný IPV-III T. G. Masaryk (veliteľ kpt. Ján Kukliš) mal štyri tankové vozne, z toho dva záložné. Po boji Hurbana pri Čremošnom boli dve tankové veže úplne zničené a museli byť vymenené. Celkove bolo do povstaleckých pancierových vlakov zabudovaných 12 tankov. Všetky tankové vozne prešli zároveň úpravou veží, okolo ktorých boli upevnené prídavné panciere hrúbky 10 mm. Delový a guľometný vozeň boli po konštrukčnej stránke podobné. Vznikli z dvojsových vozňov radu U na prepravu uhlia. Do vozňa bola vstavaná drevená konštrukcia, medzery boli vysypané štrkom a doplnené oceľovými doskami slúžiacimi ako pancier. Delový vozeň mal vo svojej výzbroji jeden 8 cm kanón vz. 5/8 a dva ťažké guľomety, a slúžil aj ako veliteľský. Guľometný vozeň mal vo výzbroji päť ťažkých guľometov a slúžil pre zástupcu veliteľa vlaku.

